

Afgjort den 12. december 2019

71

Kulturministeriet. København, den 4. december 2019.

- a. Kulturministeriet anmoder om Finansudvalgets tilslutning til gennemførelse af et anlægsprojekt vedrørende fangetårnet på Frederiksborg Slot. Tårnet ønskes istandsat med en budgetteret totaludgift på 27,1 mio. kr. (19-pl).

Udgiften i 2019 på 3,0 mio. kr. afholdes af den opførte bevilling under § 21.33.78. Slots- og ejendomsvirksomhed.

- b. I foråret 2019 blev der konstateret et angreb af ægte hussvamp i fangetårnet på Frederiksborg Slot. Det har gjort det nødvendigt at foretage en akut istandsættelse af de bærende konstruktioner omkring svampeskaden. Arbejdet blev påbegyndt i sommeren 2019, er fortsat i gang, og forventes færdiggjort i foråret 2020. Udbedringen efter svampeangrebet udføres fra stillads.

Sideløbende med svampeudbedringen er der fra stilladset foretaget et eftersyn af sandstensbånd, sandstenskvadre og murankre i tårnets facader. Gennemgangen har afdækket et behov for udskiftning og reparationer af en større mængde sten og ankre for at sikre facaderne mod yderligere nedbrydning. Samtidig er der konstateret omfattende nedbrydning af sandstenene i tårnets portal mod nord med fare for nedfaldende sten, hvilket medfører risiko for personskade, da hovedadgangsvejen til slottet går gennem tårnets udsmykkede porte.

For at reducere de samlede omkostninger ønsker Slots- og Kulturstyrelsen, at istandsættelsen af facaderne og sandstensportalen på Fangetårnet igangsættes. Slots- og Kulturstyrelsen ønsker at kombinere den akutte udbedring af svampeskaden, som forventes tilendebragt primo 2020, med de øvrige genopretningsarbejder, der er nødvendige for at genoprette fangetårnet, så bygningen er vedligeholdt på tag og fag og sikret mod nedfald af løse bygningsdele, og man udnytter, at der er opstillet et stillads. Opgaven omfatter eftergang og tætning af spirets kobbertag, istandsættelse af vinduer i tag og facader, eftergang af murværk og fuger, udskiftning af forvitrede sandsten i facaderne samt partiel nyhugning og udskiftning af sandstensportalen mod nord.

De samlede udgifter fordeler sig således:

Mio.kr., 2019-pl	2019	2020	2021	2022	2023	I alt
Svampeskade i tagkonstruktion	2,4	1,6				4,0

Kobbertag og facadearbejder	0,6	5,6	2,0			8,2
Sandstensportal, billed- og stenhuggerarb.	0,0	2,5	4,2	4,2	4,0	14,9
I alt kr.	3,0	9,7	6,2	4,2	4,0	27,1

Den igangværende udbedring af svampeskaden i tagkonstruktionen forventes afsluttet i 2020. Facadearbejderne er ikke iværksat, men forventes, såfremt de iværksættes i 2019, afsluttet i 2021. Istandsættelsen af den udsmykkede portal, som blandt andet omfatter afformning, billedhuggerarbejder, hugning og montering af de skulpturelle sandstenselementer, forventes at strække sig over en periode fra 2019 til 2023.

Risikovurdering

Der er foretaget en risikovurdering, og de væsentligste risici i projektet vurderes at vedrøre revner i murværk samt utætheder i kobberspiret.

Murrevner og forskudsankre: Ifølge ingeniørrapport fra gennemgang af tårnet skyldes revner i murværket begyndende forskydninger og bevægelser omkring 42 murankre ved etagedæk og ydervægge. Åbning i murværket for at udskifte eller rustbehandle ankrene kan forårsage skader på sandsten, mursten, lofter og gulve. For at bevare tårnets eksisterende facadematerialer så længe som muligt vil der kun blive åbnet til de 20 ankre, som befinder sig på steder, hvor der alligevel er akut behov for at udskifte sandsten i facaderne. Der åbnes således ikke i murværket for at istandsætte de resterende 22 murankre, som ifølge ingeniørrapporten har begyndende tendens til tæring. Disse ankre vil blive holdt under observation for at vurdere, om en udbedring kan udsættes til den næste facadeistandsættelse, som forventes at finde sted inden for de kommende 8-10 år. Viser det sig, under den videre projektering og udførelse, at en istandsættelse af alle ankrene er akut, kan det medføre en merudgift på op til 900.000 kr.

Kobberspir: Spirets tagdækning vurderes at have en restlevetid på mindst 20 år, under forudsætning af at der foretages en grundig eftergang af tagdækningens forankring til tagkonstruktionen og partielle reparationer, hvor der er opstået utætheder. Af bevaringshensyn ønskes det eksisterende, patinerede tagdækningsmateriale bevaret så længe som muligt. Under udførelsen af tagdækningsarbejdet er der risiko for, at der konstateres nye råd- og svampeskader i trækonstruktioner ved nogle af de utilgængelige partier af taget.

- c. Aktstykket forelægges for Finansudvalget, da gennemførelse af anlægsprojekter med en totaludgift over 15 mio.kr. kræver særskilt forelæggelse for Finansudvalget, *jf. Budgetvejledningens pkt. 2.8.3.*
- e. Under henvisning til ovenstående anmodes om tilslutning til, at anlægsprojektet vedrørende istandsættelse af fangetårnets facader og portal igangsættes parallelt med afhjælpning af råd og svamp samt udbedring af skader for en totaludgift på samlet 27,1 mio. kr. Udgiften i 2019 udgør 3,0 mio. kr. Totaludgiften afholdes af den opførte bevilling under § 21.33.78. Slots- og ejendomsvirksomhed.
På forslag til lov om tillægsbevilling for 2019 optages et anlægsskema for anlægsprojektet på § 21.33.78. Slots- og ejendomsvirksomhed.

f. Finansministeriets tilslutning foreligger.

København, den 4. december 2019

RASMUS PREHN

/ Jørgen Westphal

Til Finansudvalget.

Tiltrådt af Finansudvalget den 12-12-2019